

บทที่ 1

ความหมาย ความสำคัญของเยาวชนและลักษณะเยาวชนที่ต้องการ

ความหมายของเยาวชน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดความหมายของคำว่าเยาวชนไว้ดังนี้ “บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์”

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งประกาศใช้เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ได้กล่าวถึงเยาวชนไว้ดังนี้ เยาวชนคือผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 25 ปีบริบูรณ์

นโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เยาวชนคือผู้ที่มีอายุแรกเกิดจนถึงอายุ 24 ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 4 ได้กำหนดความหมายของเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายถึง บุคคลอายุเกินกว่าเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกินกว่าสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่หมายความรวมถึงบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 มาตรา 5 ระบุว่า “เยาวชน หมายถึงบุคคลซึ่งอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี”

เต็มสิริ บุญยสิงห์ (2532: 12) ได้กล่าวถึงเยาวชนไว้ดังนี้

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี

เยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ในเวลาเรียนตามปกติ

เยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี และไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

จะเห็นได้ว่าผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เยาวชน” แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการศึกษาของแต่ละบุคคล หรือขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ต่างกัน แต่คุณสมบัติที่เราพอจะพิจารณาได้ว่า “เยาวชน” ควรจะอยู่ในระหว่างอายุใดดังต่อไปนี้ เยาวชนเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทางร่างกาย และจิตใจ โดยอยู่ระหว่างเปลี่ยนจากสภาพความเป็นเด็กมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ระยะนี้จะมีสมรรถภาพและแนวความคิดใหม่ ๆ ชอบการผจญภัย มีความยึดมั่นในอุดมการณ์ มีความกระตือรือร้น เต็มไปด้วยอารมณ์ ชอบความเป็นอิสระ เริ่มสนใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

ความสำคัญของเยาวชน

กลุ่มผู้ปกครองและผู้บริหารประเทศ ได้ให้ความสำคัญของเยาวชนไว้ดังนี้

1. เยาวชนไทยคือสมาชิกของครอบครัวและสังคม ซึ่งจะต้องปลูกฝังอบรมให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นทั้งในยามสงบและยามสงคราม (ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง)

2. เยาวชนไทยคือกำลังในการปกป้องรักษาบ้านเมือง จึงต้องอบรมให้มีวินัยแบบทหาร และมีความรู้สึกในเรื่องชาตินิยม (ระหว่างเรียกร้องดินแดนคืน และสงครามโลกครั้งที่ 2)

3. เยาวชนไทยคือพลังในทางเศรษฐกิจจะต้องพัฒนาให้เป็นกำลังผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญ (ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 1 และ 2)

4. เยาวชนไทยคือพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยจะต้องกระจายการพัฒนาด้านต่าง ๆ ออกไปสู่เยาวชนในชนบทด้วย (ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 3)

5. เยาวชนเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างเวลาของการแสวงหาความรู้ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอดีต ทั้งในด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้นจึงควรจะสนใจในด้านการเรียนตามหลักสูตรกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และการ

บำเพ็ญประโยชน์ตามความจำเป็น (รัฐบาลชุดนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ระหว่างช่วงเชื่อมต่อของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 3 และ 4)

6. เยาวชนเป็นทั้งผู้รับการพัฒนาและผู้ดำเนินการพัฒนาด้วย โดยเฉพาะเยาวชนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการกระจายการพัฒนาไปสู่ผู้ด้อยโอกาสดังนั้นจึงต้องสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่และการมีวินัยในตนเอง (ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 4 ตั้งแต่รัฐบาลชุดพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นต้นไป)

แนวความคิดเกี่ยวกับเยาวชนไทย กลุ่มผู้ปกครองและผู้บริหารประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชน ซึ่งเป็นผู้รับการพัฒนา เพราะเยาวชนอยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย การเรียนรู้ และความคิด เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ เป็นความหวังของชาติในอนาคต

นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2528: 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเยาวชนไว้ดังนี้

เยาวชนมีเป็นจำนวนมากและกำลังอยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยพลัง ทั้งทางกาย การเรียนรู้ และความคิด เยาวชนเป็นความหวังของชาติ ทั้งในด้านการธำรงและพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า ความเสมอภาค ความยุติธรรมและการสืบต่อความเป็นเอกราชของชาติ รวมทั้งการใช้วิจารณญาณในการปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการลงทุนสูง และมีควรให้เกิดการสูญเสีย ดังนั้นการป้องกันมิให้เกิดปัญหา จึงจะได้ผลมากกว่าการตามแก้ปัญหา

1. เยาวชนผู้มีอายุระหว่าง 15-25 ปี มีเป็นจำนวนมากถึง 11 ล้านคน ในปี 2524 และคาดว่าจะมีถึง 12.5 ล้านคนในปี 2529 อีกประมาณสิบปีข้างหน้าจะมีประมาณ 13.2 ล้านคน โดยเฉลี่ยแล้วจะมีเยาวชนประมาณร้อยละ 17-19 ของประชากรทั้งหมด

2. เยาวชนในวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย พลังที่จะเรียนรู้ พลังในการคิด พลังในการตัดสินใจและพลังในการคิดสร้างสรรค์ เยาวชนกำลังอยู่ในช่วงชีวิตที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ เตรียมพร้อมที่จะเผชิญโลกของความหลากหลายและท้าทาย และสามารถใช้วิจารณญาณโดยมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ประสบการณ์ชีวิตในระยะนี้ โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ

3. เยาวชนสามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงในสังคม เป็นกลุ่มแกนที่จะต้องเป็นทั้งผู้สืบเนื่องความเป็นไปของสังคมและสามารถพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มที่ใหญ่ในชาติจะต้องฝากความหวังในการจรรโลงคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ในการปรับปรุงสภาพสังคมให้มีความเสมอภาคและความยุติธรรม ในการที่คนไทยทั้งปวงจะมีชีวิตที่ดีโดยถ้วนทั่ว และการผดุงรักษาและพัฒนาโรคทางวัฒนธรรม รวมทั้งการคงไว้ซึ่งความเป็นชาติที่มีเอกราช

4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและต้องลงทุนสูง การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพมีความสำคัญยิ่ง เพื่อมิให้เกิดการสูญเสีย จึงควรใช้วิธีการป้องกันมากกว่าการแก้ไข

คณะอนุกรรมการวิจัยเฉพาะกิจ ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มและศูนย์เยาวชนชนบทนอกโรงเรียน (2534: 12) ได้รายงานการวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของเยาวชนในการพัฒนาประเทศไว้ดังนี้

ความสำคัญของเยาวชนในการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยมีประชากรกว่าสองในสามที่อยู่ในวัยเด็กและเยาวชน ซึ่งมีประมาณ 30 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ถึงประมาณ 18.8 ล้านคน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ “รับ” จากสังคม คือเป็นผู้ที่ยังช่วยและพึ่งตนเองไม่ได้ และเป็นเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 25 ปี ถึงประมาณ 11.7 ล้านคน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทั้ง “รับ” และ “ให้” แก่สังคมและในจำนวนเยาวชนกลุ่มหลังนี้ เป็นผู้ที่อยู่ในชนบทและไม่ได้เรียนต่อในระบบโรงเรียนถึงประมาณ 9.6 ล้านคน

1. เยาวชนเป็นภาระของสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เยาวชนประกอบด้วยกลุ่มหลัก ๆ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นเด็กที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ กลุ่มที่อยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และกลุ่มที่เป็นเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งน่าจะพึ่งตนเองและช่วยเหลือสังคมได้ แต่ก็ยังไม่สามารถทำได้ เพราะขาดความรู้ ทักษะ ความคิด โอกาส ทุน และทรัพยากร เยาวชนจึงยังต้องเป็น “ผู้รับ” “ผู้บริโภคน” “ผู้ใช้จ่าย” ที่สังคมต้องแบกรับไว้เป็นภาระและเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ

2. เยาวชนเป็น “แรงงานแฝง” คือเป็นพลังที่ยังไม่ได้นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ แรงงานกลุ่มนี้หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมก็จะสามารถเป็นกำลังที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศได้

3. เยาวชนเป็น “ปัญหา” ทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อเยาวชนเป็นแรงงานแฝงที่ว่างงานหรือมีเวลาว่างที่ไร้ประโยชน์ทางการผลิตมากจนเกินไป เยาวชนเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะสร้างปัญหาทางสังคมในด้านอบายมุข สิ่งเสพติด อาชญากรรม ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์กับการตกเป็นเหยื่อของสังคม นอกจากนี้การที่เยาวชนเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ปัญหาการว่างงาน การกดขี่ขูดรีดแรงงาน ปัญหาสุขภาพอนามัย การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนนายจ้าง มักจะนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ คือทำให้การผลิตได้น้อยและไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งก็จะทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพที่ดำรงในสังคม

4. เยาวชนเป็น “กลไก” ในการพัฒนา เป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางอันพึงประสงค์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการหรือวิธีการพัฒนาเยาวชนให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อไปสู่การพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ

5. เยาวชนเป็น “ความหวัง” ของสังคม นอกจากเยาวชนจะอยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองแล้ว เยาวชนยังถูกจัดว่าเป็นหนทางของความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังที่ประวัติศาสตร์บ่งชี้ไว้ ดังนั้น เมื่อเยาวชนอาจเป็นไปได้ทั้ง “แรงงานแฝง” “ภาระ” และ “กลไกการผลิต” ประเด็นสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรถึงจะทำให้เยาวชนเป็นความหวังของสังคมได้ สามารถเป็นอนาคตของชาติ เป็นผู้ใช้แรงงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นเยาวชนที่ไม่สร้างปัญหาไม่กระทำตนเป็นภาระเป็นเครื่องมือในการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ตระหนักถึงสังคมส่วนรวม มีจุดหมายและเป้าหมายของการดำรงชีวิต

ลักษณะของเยาวชนที่ต้องการ (สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2529: 6-7)

สังคมไทยที่พึงปรารถนา จำเป็นที่ทุก ๆ สถาบันทางสังคมจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กไทยที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. มีบุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย มี
อารมณ์สดชื่นแจ่มใส

3. มีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ใฝ่
เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. มีความยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผล กล้าต่อสู้
เพื่อความถูกต้อง มีความละเอียดต่อการทำชั่ว และมีน้ำใจเมตตากรุณาต่อกัน

5. มีสุนทรียภาพซาบซึ้งในความงามของมรดกและวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งรู้จัก
การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. รู้จักการเคารพในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อการกระทำ
และหน้าที่การงาน มีวินัยในตนเอง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบของสังคม มี
ความยึดมั่นในความรักชาติและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของ
สังคมส่วนรวม

นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ได้กล่าวถึงลักษณะของเยาวชนที่ต้องการดัง
นี้ (2528: 6-7)

ทิศทางการพัฒนาเยาวชน ส่วนหนึ่งจะเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานของเยาวชน
และการพัฒนาตนเอง และอีกส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาสังคม ทิศทางเหล่านี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็
คือ ลักษณะเยาวชนไทยที่ต้องการลักษณะเหล่านี้มีดังต่อไปนี้

1. ทิศทางการพัฒนาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต

เยาวชนต้องการสารอาหารครบถ้วนเช่นเดียวกับเมื่อวัยเด็ก แต่จะเพิ่มปริมาณ และ
เน้นสารอาหารบางอย่างเพื่อสร้างเสริมการเจริญเติบโตของร่างกายที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เยาวชน
พึงมีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ พึงมีที่พักอาศัยอยู่ในที่ที่ปราศจากมลภาวะที่เป็น
อันตราย มีความปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน รู้จักป้องกันตนเอง และได้รับการดูแล
รักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

2. ทิศทางการพัฒนาด้านสติปัญญาและความสามารถ

เยาวชนทุกคนจะต้องมีการศึกษาภาคบังคับเป็นอย่างน้อย ได้เรียนรู้เรื่องของธรรมชาติและ
สังคม มีทักษะในการวิพากษ์วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการบูรณาการความรู้เพื่อใช้

ประโยชน์ นอกจากนั้น เยาวชนพึงมีทักษะที่พัฒนาความสามารถ ความรู้ และทักษะนั้นต่อ
เนื่องและเป็นไปได้ตลอดชีวิต เยาวชนจะต้องสร้างความสนใจรอบตัวและรอบด้าน ตระหนักใน
ศักยภาพของตนเอง และใฝ่หาความรู้และทักษะเพิ่มเติมตลอดเวลา แม้ว่าจะประกอบอาชีพแล้ว
ก็ตาม เยาวชนพึงมีส่วนในการให้ความคิดเห็น อุทิศความสามารถและการสร้างสรรค์ของตนให้
เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

3. ทิศทางการพัฒนาด้านอาชีพ

เยาวชนต้องมีโอกาสเตรียมตัวและพัฒนาความสามารถเพื่อประกอบอาชีพเฉพาะอย่าง
ยิ่ง ตระหนักในความเป็นจริงของตนเองด้านความถนัด และความสนใจของตน เยาวชนต้อง
พยายามช่วยตนเองให้ได้มากที่สุดในการสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจของตนเอง ของ
ครอบครัว และของประเทศชาติ ทั้งนี้เยาวชนพึงสำนึกว่าการทำงานสุจริตเป็นหน้าที่ และเป็น
สิ่งที่มีเกียรติ เยาวชนพึงมีความต้องการและมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานไปในแนวที่จะไปสู่ความ
สำเร็จในงาน ไม่ว่าจะงานนั้นจะเป็นงานด้านใดหรือประเภทใด โดยยึดหลักของความขยัน
ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่องาน ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน และการรักษา
มาตรฐานคุณภาพของงาน พร้อมทั้งมีความกล้าในการ ริเริ่ม และในขณะเดียวกันเยาวชน
ต้องการความคุ้มครองในการประกอบอาชีพ มีรายได้อย่างต่ำในการสนองความต้องการพื้นฐาน
และได้รับสวัสดิการตามสมควร นอกจากนั้นเยาวชนพึงมีการเตรียมตัวเพื่ออนาคตโดยเฉพาะ
เมื่อตนเองอยู่ในวัยสูงอายุ

4. ทิศทางการพัฒนาบุคลิกภาพด้านสังคม วัฒนธรรมและจริยธรรม

เยาวชนพึงมีโอกาสด้านการพัฒนาบุคลิกภาพให้มีคุณภาพและมีการสร้างสรรค์มีความ
สามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์เสริมค่านิยมทางวัฒนธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อ
สังคม กล่าวคือ

4.1 เยาวชนพึงพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจและความคิด
รวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (self concept) ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง รวมทั้งเข้าใจความต้องการ
และบทบาทของตนเองและของผู้อื่น โดยเฉพาะของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย มีโอกาสในการพัฒนา
ความเป็นตัวของตัวเอง พัฒนาศักยภาพของตนด้านความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และพึงมีความรัก
ในเพื่อนมนุษย์

4.2 เยาวชนพึงมีโอกาสในการพัฒนาตนเองด้านสุนทรียภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจการศิลป์ การกีฬา และการนันทนาการต่าง ๆ พึงมีความรับผิดชอบในการสืบเนื่องทางวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดของชาติ รู้จักคัดเลือก รักษาและพัฒนาสมบัติวัฒนธรรมอันเป็นมรดกและอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

4.3 เยาวชนพึงยึดถือในเรื่องความเป็นธรรม และความยุติธรรมในสังคมโดยตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนต่อสังคม พึงรักในเสรีภาพของตน แต่จะต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนตัวและส่วนรวม เต็มใจช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสอันเนื่องมาจากข้อจำกัดต่าง ๆ รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกในชาติ มีส่วนในการปกครองและการเมือง อันได้แก่ ความเข้าใจและปฏิบัติบทบาทของตนให้ถูกต้อง และเหมาะสมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในการดำรงชีวิตและในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะป็นรูปใด ๆ ให้มีคุณธรรมกำกับตนเอง ทั้งกาย วาจา และใจ

ลักษณะเยาวชนที่ดี

เยาวชนที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ นอกจากการเรียนในโรงเรียนแล้ว ต้องใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมพิเศษจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด จากประสบการณ์ ทำให้มีความรู้กว้างขวาง ความคิดอ่านแตกฉาน
2. ต้องมีความขยันขันแข็ง มีความบากบั่น มานะอดทน พยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
3. ต้องมีความรับผิดชอบต่อฐานะพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ
4. รู้จักประหยัด มัธยัสถ์ ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น
5. ต้องมีระเบียบวินัย
6. ต้องรักษาสุขภาพ พละนาบมัยให้ดีอยู่เสมอ ถ้าร่างกายมีสุขภาพดี สุขภาพจิตย่อมดีไปด้วย

7. เด็กดีต้องมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ รู้จักความกตัญญูรู้คุณ มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอาัดเอาเปรียบคนอื่น เสียสละ และมีความซื่อสัตย์
8. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ระบบที่ปลูกฝังให้เยาวชนเป็นคนดีมีคุณภาพมี 3 ระบบคือ

1. บ้าน
2. โรงเรียน
3. องค์กรบริการเยาวชน

บ้าน เป็นองค์กรพิเศษที่เป็นหน่วยงานเบื้องต้น หรือหน่วยงานแรกที่มีหน้าที่เลี้ยงดูอบรม สั่งสอนให้เด็กหรือเยาวชนเป็นคนดี หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีเมื่อเข้าโรงเรียนก็จะเป็นนักเรียนที่ดี และเมื่อสำเร็จการศึกษา ก็จะเป็นคนดีของสังคม แต่ระบบครอบครัวหรือสถาบันครอบครัว อาจมีปัญหาบางประการที่ทำให้ปลูกฝังเยาวชนไม่สำเร็จเพราะ

1. พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจในการชี้แนะให้ความรู้หรือแนวคิดให้เด็กหรือเยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. พ่อแม่หรือผู้ปกครอง มีความรู้แต่ขาดความเอาใจใส่ที่จะให้เด็กหรือเยาวชนเรียนรู้จากที่อื่น เช่น พาเด็กไปว่ายน้ำ เล่นดนตรี เข้าค่ายพักแรม เล่นกีฬา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
3. พ่อแม่ต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาและอาจไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอที่จะพาครอบครัวไปหาความสุขทางด้านนันทนาการ

โรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และอบรมให้เยาวชนได้ศึกษาตามระบบหรือในระบบ (Formal Education) โดยสอนตามหลักสูตร ที่รัฐบาลกำหนด ส่วนการศึกษานอกระบบ (Non Formal Education) เป็นการสอนพิเศษ ไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในโรงเรียน จะจัดบริการโดยดูที่ตัวเด็กเป็นสำคัญว่าเด็กยังขาดอะไร กิจกรรมต่าง ๆ ช่วยจูงใจให้เด็ก ๆ เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด เพื่อให้ประสบการณ์แก่เด็กมากขึ้น ให้เด็กเกิดความรอบรู้ ครอบด้าน แต่การแสดงออกต้องอยู่ในขอบเขต

องค์กรบริการเยาวชน หน่วยงานที่จัดให้บริการแก่เยาวชนแบ่งได้ 4 ประเภทดังนี้

1. **องค์การรัฐบาล** ได้แก่ องค์การที่ใช้เงินงบประมาณของรัฐ เช่น องค์การของรัฐบาลกลาง องค์การท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริการเยาวชน มีจุดมุ่งหมายหลักในการบริการเยาวชน เช่น กองนันทนาการ กรุงเทพฯ กองลูกเสือ ท้องฟ้าจำลอง องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย
2. **องค์การอาสาสมัคร** ได้แก่ สโมสร ชมรม สมาคมที่จัดขึ้นเพื่อให้การบริการแก่เยาวชน โดยสมัครใจใช้เงินงบประมาณของตนเอง เพื่อให้การบริการเยาวชนทางด้านกิจกรรมต่าง ๆ ให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย สมาคม Y.M.C.A. สมาคม Y.W.C.A. สมาคมสตรีไทย เป็นต้น
3. **องค์การเอกชน** หมายถึง องค์การ สโมสร หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้เงินงบประมาณของเอกชน เพื่อให้บริการแก่เยาวชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น สระว่ายน้ำเอกชน สนามเทนนิส สนามเบตมินตัน
4. **องค์การค้า** ได้แก่ องค์การ สโมสร หน่วยงานหรือสมาคมต่าง ๆ ที่ทำเพื่อการค้า โดยการส่งเสริมและจัดการบริการเยาวชนไปด้วยเพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น สวนสยาม แคนเนรมิต สวนสามพราน เป็นต้น